

‘Ik hoor mezelf graag praten’

Van Rossem (80) geeft de pijp aan Maarten wat betreft zijn rol als juryvoorzitter in *De slimste mens*. Nog een dik jaar kunnen we van zijn altijd weloverwogen oordeel genieten, voordat het programma een andere koers inzet. De Zeistenaar sloot zich onlangs aan bij de tachtigers en daarmee is hij ouder dan hij ooit dacht te worden. Stoelriemen vast, want Maarten vindt – uiteraard – iets van 2023.

TEKST FRANK WAALS
FOTOGRAFIE ANP

H

Het was me het jaartje wel, Maarten.

‘Er is in Nederland altijd wonderlijk en opwindend nieuws, omdat onze politiek vrij grondig verstoord is en op z’n minst een labiele indruk maakt. Dat is ook wel weer amusant en voor een podcastmaker zoals ik zelfs ideaal. Elke week is er wel weer reuring. Tegelijkertijd zou ik iedereen willen aanbevelen: ga ook eens een week naar het buitenland. Dan besef je hoe relatief het eigenlijk allemaal is. Je ziet dat we, macro-economisch gezien, een gezonde stadsregio zijn, maar ook niet veel meer dan dat.’

Zouden we beter af zijn met een systeem waarin je elke vier jaar een president kiest?

‘Nee, in godsnaam niet! Wat een afschuwelijk systeem is dat. Qua lopen lijkt ik inmiddels op de moeizaam schuifelende Joe Biden, maar het gaat er in dat soort banen vooral om of je nog een beetje scherp bent in de bovenkamer. Dat is hij allang niet meer, maar het alternatief voor Biden is zo erg, dat ik hem zelfs in comateuze toestand nog zou aanbevelen. Je ziet dat zijn leeftijd een grote rol is gaan spelen, maar het kan ook goed uitpakken. Kijk bijvoorbeeld naar de Duitse

bondskanselier Konrad Adenauer die tot aan zijn 87ste voortreffelijk werk afleverde.’

Kom je nog vaak in Amerika?

‘In oktober, samen met mijn zoon en dochter, voor familiebezoek. Dat was leuk, maar ik ben er inmiddels vaak genoeg geweest. Het is een beetje als Frankrijk of de Alpen. Je hoeft er niet elk jaar heen uit een gevoel van groot gemis. De eerste keer dat ik Amerika bezocht was in 1974. Bang om te laat te komen, was ik de eerste persoon bij de incheckbalie voor een vlucht met de, toen nog nieuwe, Boeing 747. Daar was ik wel even van onder de indruk.’

Verlangt u nog weleens terug naar uw onbekendheid?

‘Nou, dat is niet zo verschrikkelijk zinvol. Je kunt beter vragen of ik er spijt van heb dat ik een bekend persoon geworden ben. Het antwoord: nee, eigenlijk niet. Het is soms best handig want je krijgt hier en daar dingen sneller voor elkaar. De scheldpartijen op X krijg je er gratis bij, maar ach, dat platform is in feite toch een soort open inrichting.’

Wordt u weleens op straat aangesproken?

‘Eén keer kreeg ik daadwerkelijk een boze meneer tegenover me. Dat was op station Utrecht Centraal. Die man kwam eerst keurig vragen of ik ben wie ik ben, waarna hij een stap terug deed en me, volledig onbeheerst, begon uit te schelden. Dan moet je zorgen dat je wegkomt, want een kring van belangstellende luisteraars is dan snel gevormd. Ook zag ik in de eerste klas treincoupé eens een meneer voortdurend over zijn krant naar mij loeren, totdat hij bij station Voorburg voldoende moed had verzameld om mij aan te spreken. Wat ik allemaal over Amerika riep was grote onzin en hij kon het weten. Hij had namelijk tien jaar in Oklahoma gewoond. Ik wist hem tot bedaren te brengen door zijn telefoonnummer te vragen. “Dan kan ik, zodra Hilversum mij weer eens belt om ergens aan te schuiven, zeggen dat ik volledig ongeschikt ben en ze beter u kunnen bellen.” Een grapje, natuurlijk, maar die man nam het nog bloedserieus ook.’

Vind je het leuk om stennis te trappen?

‘Ik veroorzaak zelden expres een relletje. Ik heb meestal een afwijkende mening of ben daadwerkelijk verontwaardigd over iets. Ik heb daarbij hoogstens de neiging om mijn verhaal dan lichtelijk te overdrijven. De mening van Maarten van Rossem doet er heus niet altijd toe, maar hij komt altijd vanzelf. Zie ik bijvoorbeeld Mona

Keijzer, dan paf, weet ik meteen dat die vrouw volledig ongeschikt is. Daar vertel ik dan over aan talkshowtafels, maar ik nodig mezelf heus niet uit omdat ik zo graag op tv wil. Redacties vragen of ik wil verschijnen en dat doe ik dan. Ik hoor mezelf graag praten. Ook omdat ik over het algemeen vind dat ik een stuk verstandiger spreek dan de meeste andere mensen.’

Tijdens de uitvaart van uw moeder viel u, bij hoge uitzondering, toch een keer stil.

‘Ik denk omdat dat emotioneel misschien te dichtbij kwam. Ik wist niets goeds te zeggen, voortkomend uit de moeizame relatie die we langdurig met elkaar onderhielden. Mijn moeder was een enorme driftkop, maar ondanks onze verschillen was ik toch ook wel weer op haar gesteld. Die combinatie maakte het voor mij onmogelijk om een behoorlijke toespraak te houden. Ik wilde het echt op het moment zelf laten aankomen en hopen dat het goed zou gaan. Dat gebeurde niet. Het werd niet wat het wel had kunnen zijn. Ik vond mezelf niet goed. Jammer, want je kunt niet zeggen: laten we nog een uitvaartje doen, misschien loopt die wel lekker. Over mijn toespraak bij mijn vaders afscheid ben ik wel enorm tevreden. De band met hem was veel lichter van toon, minder emotioneel, maar wel goed. Hij is slechts 71 geworden. Toen ik die leeftijd voorbij was, dacht ik wel even: ik heb m’n vader in ieder geval overleefd.’

Want dat dacht je niet voor elkaar te krijgen?

‘Ik was eind dertig toen ik bedacht dat ik op de helft zat. En van wat ik met die eerste helft had gedaan, was ik eigenlijk niet zo onder de indruk. Afgezien van het feit dat ik daarin twee leuke kinderen had gekregen. Ik was benieuwd wat er nog meer zou komen en hoopte in ieder geval dat ik het jaar 2000 zou halen. Een nieuwe eeuw, een nieuw millennium. Dat beleven leek me wel een leuk idee. Verder heb ik nooit gedacht hoe oud ik zou worden. Mijn opa’s kwamen in ieder geval een heel eind. Tot ver in de negentig.’

Na je zware hartoperatie ben je ook gezonder gaan leven.

‘Ik heb nooit echt een wilde fase gekend. Dat lijkt me überhaupt een enorm vermoeiende business. Ik heb altijd stevig gerookt, daar stopte ik 23 jaar geleden mee, en stevig gedronken, daar stopte ik zeven jaar geleden mee. Ik ging op mijn 62ste die hartoperatie in met 3 procent kans op overlijden. Nou, dat is te overzien. Mijn familie stond voorafgaand een beetje bleek aan m’n bed, maar ik had er alle vertrouwen in dat het goed zou komen. Het was gewoon een

ingreep en daar moet je een tijdje van herstellen. Nadien ben ik niet anders tegen het leven aan gaan kijken of dingen nog meer gaan waarderen. Dat hoor je altijd, maar ik heb daar niets mee. Ik heb er een mooi litteken aan overgehouden als aandenken. Ik had er al een bij mijn galblaas en deze hebben ze er mooi op laten aansluiten. Nu loopt ie van mijn borstbeen helemaal naar beneden. Een prachtige lijn die ik nooit op tv zal kunnen tonen.’

Welk cijfer geef je je bestaan hier?

‘Weet ik veel. Een zeven plus. Ik moet toch wat zeggen? Het is geen twee en het is geen tien, dus het zit ergens daartussen. Het zou mooi zijn als ik vredig in mijn slaap kom te overlijden, maar op die manier doodgaan is zo egoïstisch naar je partner toe. Die wordt de volgende dag wakker en denkt: wat is die Van Rossum ineens stil. En dan ben je waarschijnlijk ook al koud, dus dat is schrik nummer twee. Die besef dan ineens dat ze al twee uur naast een dooie heeft liggen piten. Voor mijzelf zou het dus fijn zijn, maar ik gun het mijn partner absoluut niet.’

Wanneer sloeg de vonk tussen jou en Winnie over?

‘Geen idee. Ik heb nog nooit ook maar enige zoektocht ondernomen naar vlinders in de buik of kwetterende vogeltjes. Het heeft heel lang geduurd voordat het bij ons duidelijk was dat er meer aan de hand was. Romantische stappen ondernemen om haar mij voor te winnen kostte mij grote moeite, omdat ik op dat punt enorm verlegen was. En nog steeds ben, want het is bij Winnie gebleven. Dat is dan wel weer lekker. Ik heb na haar nooit meer tot ’s avonds laat de hort op gemoeten. Ik moet daar niet aan denken.’

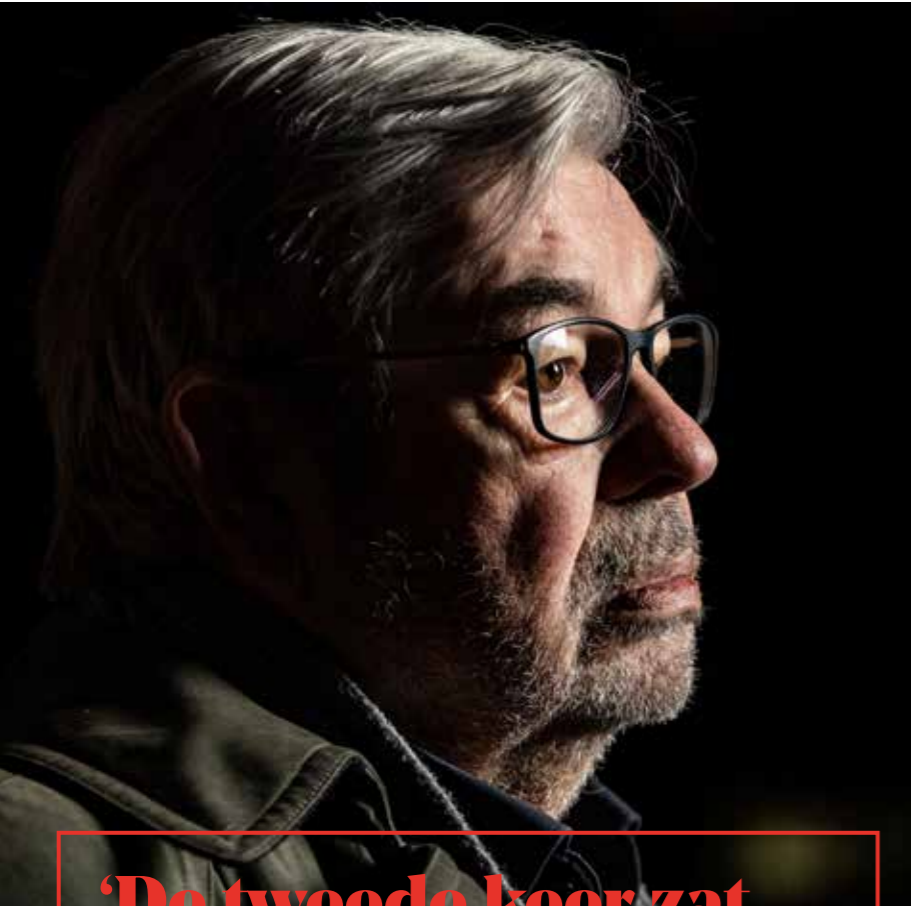
Wanneer was u romantisch?

‘Ik heb geen idee. Dat zou je haar moeten vragen en ik weet zeker dat ze helemaal geen zin heeft om dat te vertellen. Ik zou het niet weten wanneer ik ooit iets romantisch tegen haar gezegd heb of een keer een gedichtje heb geschreven. Op het punt van bloemen ben ik ook uitermate zwak ontwikkeld. Tegenwoordig krijg ik ze vaak wel mee in het theater. Dan staat er na afloop weer zo’n dame met een ruikertje en die ➤

NIEUWE REVU ONTMOET MAARTEN VAN ROSSEM

Waar? Via de telefoon. **Waarom?** Maarten gaat stoppen als brombeer in *De slimste mens*. Een mooie aanleiding om hem nu eens zelf een aantal vragen te stellen. Geen meerkeuze, enkel open, soms wel met een vervolgvraag. **Verder nog wat?** Maarten wil graag vermeld hebben dat hij ontzettend van kerstmis vieren houdt. ‘Beste lezers, koop een leuk klein kerstboompje met daarin echte kaarsjes en geen piek. Geef u kinderen of kleinkinderen een cadeautje en zorg dat voor Driekoningen alles weer de deur uit is.’

‘Het alternatief voor Joe Biden is zo erg, dat ik hem zelfs in comateuze toestand nog zou aanbevelen’

‘De tweede keer zat René van der Gijp er wel bij en was hij er echt voor gaan zitten om mij te kleineren’

neem ik dan mee naar huis. Winnie weet echter ook wel dat ik die niet zelfstandig ergens ben gaan kopen.’

Binnenkort zijn jullie zestig jaar samen. Gaat dat nog gevierd worden?

‘Nee, waarom? We ontmoetten elkaar op een sinterklaaspartijtje voor studenten in december 1963. Daarna ging ze nog een tijdje naar Engeland en pas in de zomer van 1964 noemden we onszelf een paar. Ik denk niet dat ze bewust voor me gekozen heeft en ook was ik niet op zoek

naar een twinkeling in haar ogen. We vonden elkaar aardig en het liep gewoon zo. Vervolgens werd er door anderen geroepen dat we maar eens moesten trouwen en weer wat later kwamen er kinderen. Het is een ontwikkeling van natuurlijke stappen die op elkaar volgen. We hebben het goed zo en onze kinderen zijn typische mengvormen van ons beiden geworden. Iets minder praatlustig, maar verder hebben ze veel van ons.’

U praat inderdaad veel, ook aan talkshowtafels. Bij Matthijs van Nieuwkerk zat u nooit echt op uw gemak.

‘Die man was als presentator van *De wereld draait door* strontvervelend, omdat je altijd moest oppassen geen komma in je zin te laten vallen. Dan kwam hij er alweer tussendoor. Een talkshowhost heeft echter toch ook de verplichting om zijn gasten behoorlijk aan het woord te laten, maar bij hem had ik altijd het idee dat hij de hele tijd dacht: ja ja, wat een gelul, dat kan een stuk sneller. En ook vaak op momenten die mij niet goed bevielen. Altijd op zoek naar de leuke quote of nog beter: emotie. Het mooiste is als mensen beginnen te huilen aan tafel. Dan krijgen ze zo 1000 euro extra. Emo-tv is voor die mensen het mooiste wat er is en eens per jaar geven we daar ook een prijs voor. Die van het beste tv-interview.’

Wat zou jij veranderen?

‘Ik vind dat talkshows langer zouden moeten duren met minder gasten aan tafel. Dertig jaar geleden waren die praatprogramma’s lekker traag. Daar hou ik wel van. Vandaag de dag is er geen enkele talkshow die kan tippen aan het ooit zo fantastische *Pauw & Witteman*. Inhoudelijk goed, Jeroen soms onverwacht uit de hoek komend en zo min mogelijk zangeresjes en actrices. Dat zijn toch mensen waar je over het algemeen geen behoefte aan hebt. Hoogdravende en lichtzinnige talkshows dienen van elkaar te worden gescheiden. Dat is voor iedereen beter.’

Waarom ben je dan ooit in VI Oranje gaan zitten?

‘Dat was een afspraak die ik met Johan Derksen had gemaakt. Ik mocht hem interviewen voor mijn blad en dan zou ik twee keer bij hem aanschuiven. Dat ging allemaal met gesloten beurzen. Mijn eerste keer ging prima, omdat René van der Gijp toen wegens ziekte afwezig was. Een heel prettige avond met goede gesprekken, vond ik dat. De tweede keer zat hij er wel bij en was hij er echt voor gaan zitten om mij te kleineren. Ik had het in die vorm helemaal niet zien

aankomen, wat het voor mij tot een heel nare ervaring maakte. Bovendien wist ik helemaal niet dat er weer zo’n vreselijk voetbaltoernooi gaande was, dus die hele tent zat vol met dronken, jonge mannen. Nou ja, veel beroerder krijg je het niet in onze moderne samenleving.’

Heeft u goed geboerd met uw media-optredens?

‘Over het algemeen heb ik heel behoorlijk verdiend, ja. Ik denk dat ik na mijn pensioen, want die krijg ik al vijftien jaar, altijd meer verdiend heb dan ik bij de universiteit kreeg. Ik kom niks tekort en heb met mijn inkomen de kinderen kunnen assisteren bij het kopen van huizen. Dat is prettig om te kunnen doen. Ik heb altijd van simpele materie geleefd en koos nooit voor een luxueus bestaan. Een nieuwe auto is altijd tweedehands en af en toe maak ik een lollig reisje. De bestemming is leuk, de reis ernaartoe een drama. Ik kan slecht tegen veel mensen om me heen en heb niks met polonaise, samen zingen of in de menigte staan bij een concert of manifestatie. Ik zie dan ook steeds weer op tegen elke vorm van een bezoek aan Schiphol; Neerlands poel van verderf.’

Is het daarom fijn om in het theater te staan en controle te hebben over een menigte?

‘Zeker. En een enkele keer wijs ik een meneer of mevrouw uit het publiek erop dat het de bedoeling is dat ik praat en zij niet. Theater is heel leuk om te doen. Ik hou er lezingen over politieke of historische onderwerpen en soms een combinatie daarvan. Mijn eerste voorstelling werd door het impresariaat echter foutief verkocht als cabaretvoorstelling, dus mensen gingen ervan uit dat er bij mij wat te lachen viel. Daar heb ik heel snel een einde aan gemaakt. Ik ben geen cabaretier en wil dat ook niet zijn. Ik hou van langdurig en traag praten zonder onnodige grapjes.’

De slimste mens kent voor jou een einddatum: voorjaar 2025.

‘Ik heb er bewust voor gekozen om mensen een beetje te ergeren, door te stellen dat ik blijf zitten waar ik zit. Tot mijn honderdste. Dat vond ik wel geestig. Omdat ik al die speculaties over ons en het programma maar gezeur vond. In werkelijkheid ga ik dat natuurlijk niet doen. Weet ik veel of ik die leeftijd überhaupt haal. Mijn ergernis begon op het moment dat de KRO-NCRV Herman van der Zandt aantrok als opvolger van Philip Freriks. Toen werd er ineens overal geroepen dat het voor ons “oude knarren” de hoogste tijd werd om er een punt achter te zetten. Bovendien

moest ik ook maar meteen worden vervangen door zo’n ongelooflijk leuke cabaretier die ze in België ook hebben. Dan viel er tenminste wat te lachen. Nou, de Vlaamse variant van *De slimste mens* is veel slechter dan de onze. Wij zijn veel strakker en hanteren meer de vorm zoals deze oorspronkelijk bedoeld was.’

Voorlopig houden jullie de touwtjes nog strak in handen.

‘Dik een jaar nog. In februari 2025 is mijn laatste uitzending. Op hetzelfde moment dat Philip vertrekt. Twee jaar geleden, dus al ver voordat Herman bij deze omroep in beeld was, besloot hij om het 25ste seizoen nog vol te maken en het daarbij te laten. Toen zei ik: “Als jij weggaat, ga ik ook weg.” Wij weten het dus al een tijdje. Er verder over speculeren is onzinnig en, als ik voor mezelf mag spreken, ook zeer onaangenaam. Bovendien moeten we het ook nog maar zien te halen. Het is nog een heel eind weg. Misschien zijn we allebei wel dood, is Donald Trump opnieuw gekozen. Weet ik veel hoe de wereld er dan uitziet.’

Heeft de quiz je aan een eigen boek geholpen?

‘Dat denk ik niet, want ik schreef er in de loop der jaren al een aantal. De nieuwste (*Rossem: Het onwaarschijnlijke succes van mediapersoonlijkheid Maarten van Rossem, red.*) is echter gemaakt in samenwerking met schrijver Laurens Bluekens. Het is voornamelijk een interviewboek met als hoofdthema mijn mediacarrière. De rest is toch een beetje franje. Ik heb geen hoge dunk van Hilversum. De publieke omroep is een geheel wonderlijke organisatie waarin feitelijk niemand verantwoordelijkheid draagt. Zogenaamde zendercoördinatoren doen net of ze niets te vertellen hebben, terwijl ze in feite zelf uitmaken welke programma’s er komen of worden afgewezen en altijd met de meeste onduidelijke en volstrekt vage praatjes erover. Maar goed, je hebt er maar mee te leven.’ ✕